

Aktualizácia Onkologických Skriningových Programov na Slovensku

Jana Trautenberger Ricová, Mária Rečková, Zuzana Bárdyová,
Michaela Laktišová, Adam Štrbavý

Národný onkologický inštitút

Horný Smokovec, 13.10.2023

Národný onkologický inštitút

- bol zriadený v Národnom onkologickom ústave 1. augusta 2018
- slúžiť ako klinicko-výskumná, akademická a vzdelávacia platforma pre spoluprácu pri zabezpečovaní aktivít napomáhajúcich **napĺňanie Národného onkologického programu**

- **Hlavné oblasti činnosti:**

1. Epidemiológia onkologických ochorení – výstupy NOR

2. **PREVENCIA a SKRÍNING:**

- informačná platforma,
- koordinácia a hodnotenie skríningov

3. Diagnostika a liečba, vrátane podpornej starostlivosti:

- Konceptia onkologickej starostlivosti
- Odborná platforma pre riešenie problémov v onkologickej starostlivosti spolu s odbornými spoločnosťami,

4. Veda/výskum:

- register klinických štúdií
- podpora klinického výskumu – SCOG
- granty NOI

5. **Edukačná platforma - pacient, laik, lekár**

6. Odborná platforma – **aktualizácia NOP**

Národný onkologický program (NOP)

NOP - plán verejného zdravia, zdravotnej starostlivosti a bezpečnosti pacienta
zameraný na zníženie incidencie a mortality a zlepšenie kvality života
pacientov s onkologickými ochoreniami.

Júl 2021- vládou Slovenskej republiky schválené **aktualizované akčné plány**
NOP na roky 2021-2025,

**Akčný plán č. 2 – Sekundárna prevencia, onkologické skriningové
programy**

Onkologický skríning

V r. **2003** EK odporučila zavedenie skríningových programov – KRCa, Ca prsníka, Ca krčka maternice*

Schválené skríningové programy na Slovensku:

- ✓ Skríning rakoviny **prsníka**- C50 (od sept.2019)
- ✓ Skríning rakoviny **krčka maternice**- C53 (od aug.2021)
- ✓ Skríning rakoviny **hrubého čreva a konečníka**- C18- C20 (od sept.2021)

*Odporúčané skríningové programy:

Skríning rakoviny **plúc** (v príprave)

Skríning rakoviny **prostaty** (začali sa rokovania)

Skríning rakoviny žalúdka (?)

*EU Guidelines for Quality Assurance in CRC Screening and Diagnosis, European Commission, 2010

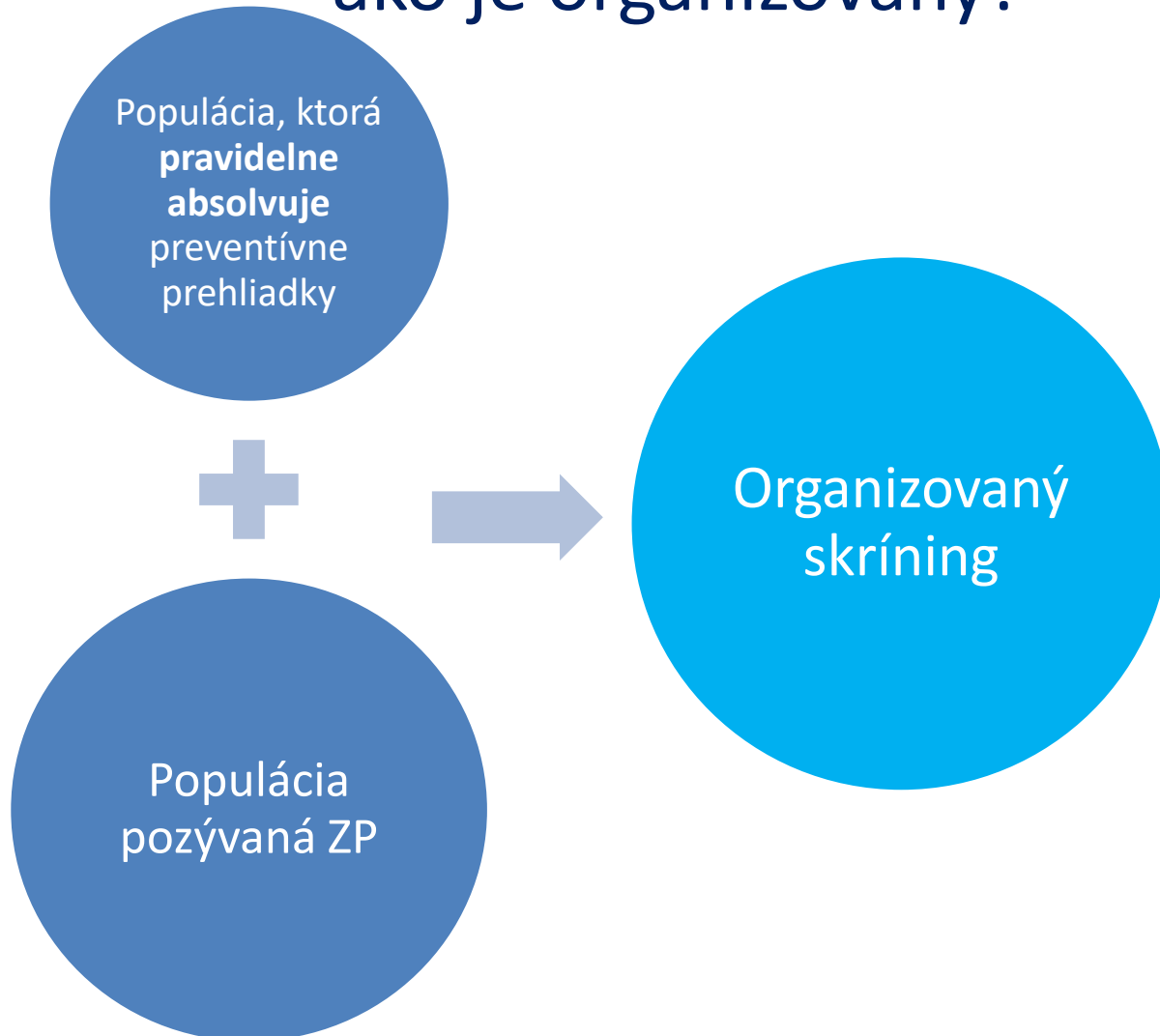
Onkologický skríning

- **neprogramový (oportúnny) skríning:** vyšetrenia za účelom skorej detekcie ochorenia sú vykonávané v bežnej klinickej praxi, nezávisle od verejnej skríningovej politiky (ak taká existuje),
- **programový skríning:** skríningové vyšetrenia sú financované z verejných zdrojov a sú realizované podľa verejnej skríningovej politiky, ktorá je dokumentovaná v zákone, či inom záväznom predpise, ktorý definuje minimálne: typ skríningového testu, jeho interval a cieľovú skupinu osôb,
- **organizovaný skríning:** prebieha na základe definovaných štandardných postupov, je organizovaný na národnej alebo regionálnej úrovni, s presne určenými pravidlami, zodpovedným organizačným tímom, s kontinuálnym vyhodnocovaním kvality,
- **populačný skríning:** programový skríning pri ktorom sú identifikované a na skríning aktívne pozývané všetky osoby z cieľovej populácie

Onkologický skríning na Slovensku

- **neprogramový (oportúnny) skríning:** vyšetrenia za účelom skorej detekcie ochorenia sú vykonávané v bežnej klinickej praxi, nezávisle od verejnej skríningovej politiky (ak taká existuje),
- ✓ **programový skríning:** skríningové vyšetrenia sú financované z verejných zdrojov a sú realizované podľa verejnej skríningovej politiky, ktorá je dokumentovaná v zákone, či inom záväznom predpise, ktorý definuje minimálne: typ skríningového testu, jeho interval a cieľovú skupinu osôb,
- ✓ **organizovaný skríning:** prebieha na základe definovaných štandardných postupov, je organizovaný na národnej alebo regionálnej úrovni, s presne určenými pravidlami, zodpovedným organizačným tímom, **s kontinuálnym vyhodnocovaním kvality (??)**
- **populačný skríning:** programový skríning pri ktorom sú identifikované a na skríning aktívne pozývané všetky osoby z cieľovej populácie

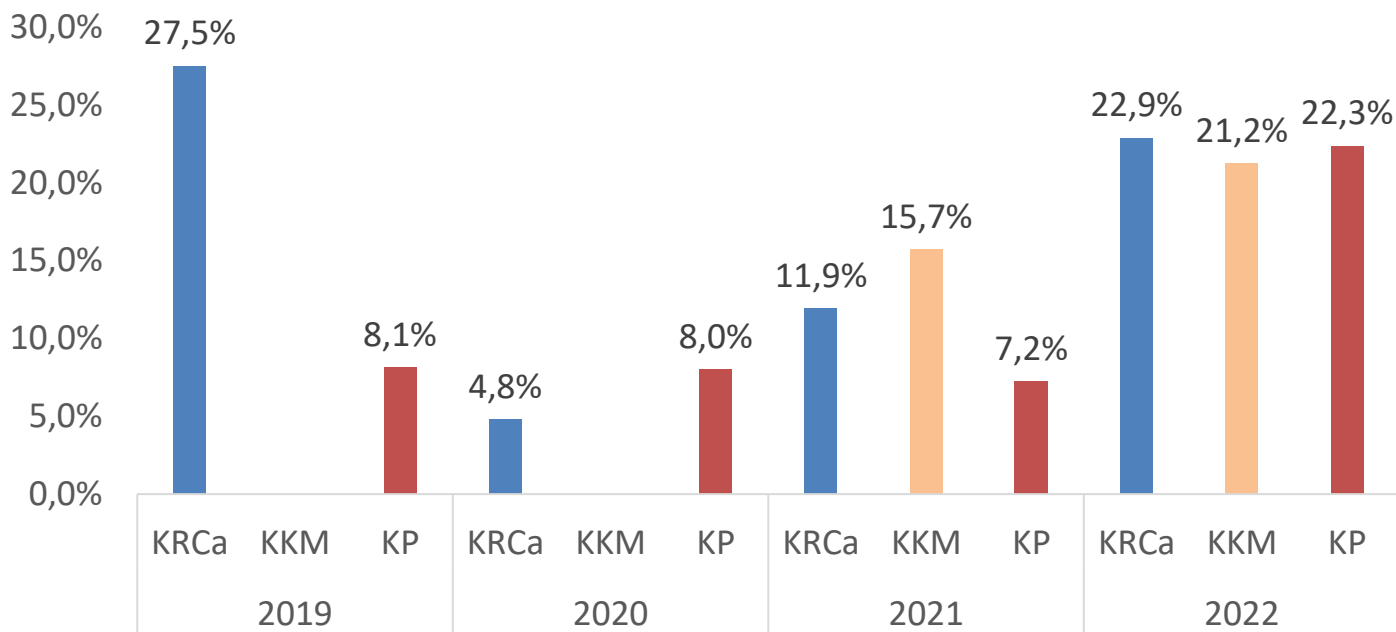
Onkologický skríning na Slovensku, ako je organizovaný?

Uskutočnené skriningové vyšetrenie na základe pozvánky ZP

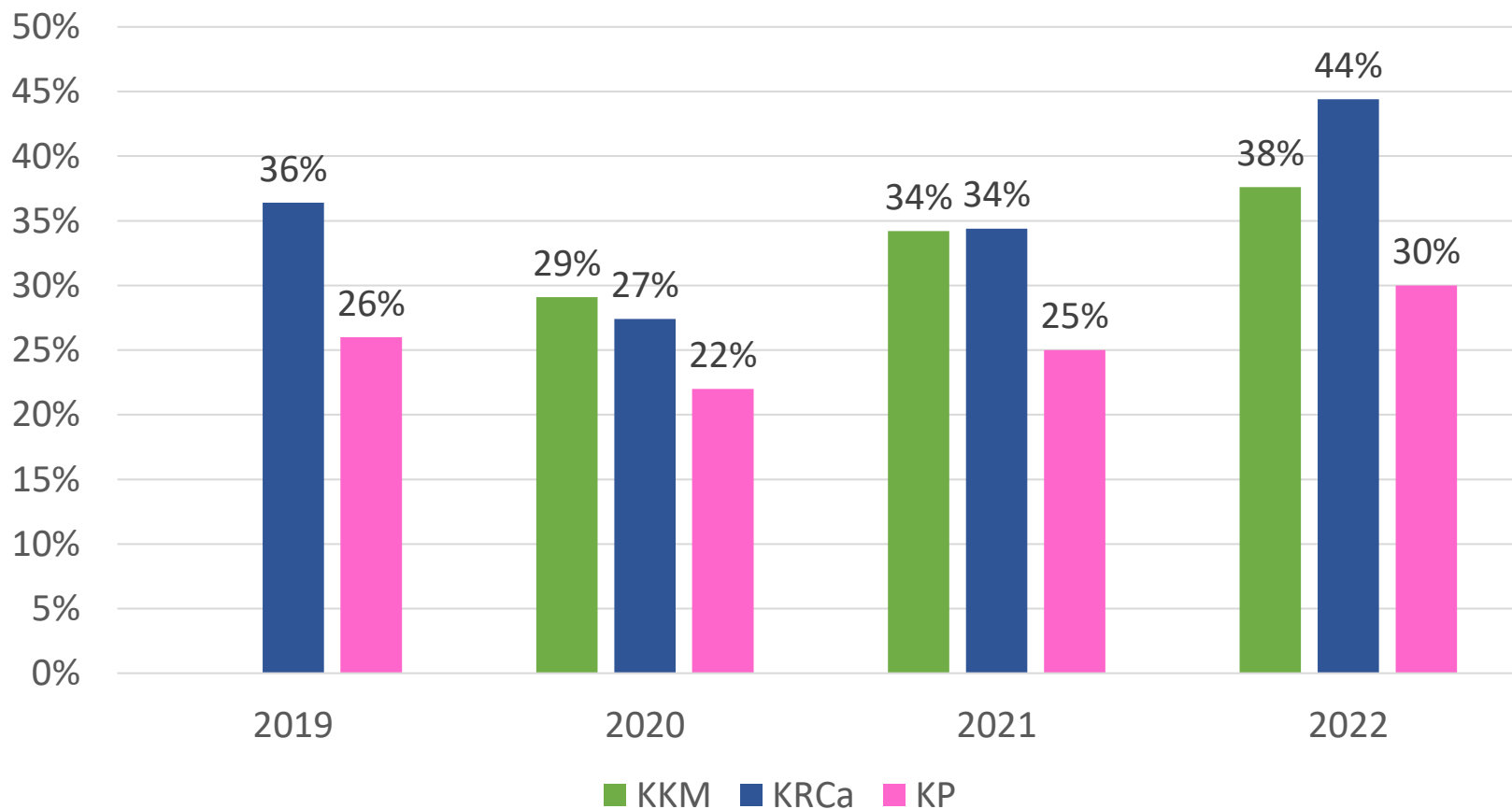
Rok	2019			2020			2021			2022		
Skrining % vyšetrených	KRCa	KKM	KP	KRCa	KKM	KP	KRCa	KKM	KP	KRCa	KKM	KP
VŠZP	27,7%		8,9%			3,8%	11,6%	8,9%	4,6%	14,8%	15,0%	15,6%
Dôvera	27,3%		8,9%	4,8%		14,7%	13,4%	22,3%	7,4%	40,4%	30,5%	40,0%
Union			6,6%			5,5%	10,7%	15,9%	9,7%	13,4%	18,2%	11,4%

% vyšetrených na základe pozvánky od ZP

Onkologický skríning na Slovensku

% pokrytia cieľovej populácie

Skríning kolorektálneho karcinómu, priebežné výsledky

Muži a ženy vo veku 50-75 rokov

KRCa	ročný interval			
rok	2019	2020	2021	2022
Počet vyšetrených TOKs	301 165	228 747	289 474	376 828
% pokrytia	36,4	27,4	34,4	44,4
Počet unikátnych pac.s pozit.výsledkom	17383	14606	22741	35102
% s pozit výsledkom TOKs	5,8%	6,4%	7,9%	9,3%
z toho % kolonoskopií vykonaných do 90 dní od TOKS	42,4	42,2	38,4	NA

Onkologický Skrining, Zber a Hodnotenie Dát

Zber dát a ich hodnotenie slúži na monitoring, hodnotenie kvality a efektívnosti skriningov, ale aj tvorbu zdravotnej politiky.

Pravidelná kontrola kvality, a vyhodnocovanie skriningových programov z pohľadu populačných, klinických a epidemiologických parametrov je nevyhnutné na zistenie krátkodobých a dlhodobých výsledkov efektívnosti a kvality skriningov, ale aj tvorbu zdravotnej politiky

- Neexistujúci skriningový register
- Dáta zo ZP (majú slúžiť na úhradu...)
- Demotivujúce zadávanie dát pre skriningy
- Vykazovanie kódov výkonov a dg (zastaralý spôsob, chýba jednoduchý, plne elektronizovaný systém, zjednodušenie zápisu)
- Nesprávne kódovanie (nedostatky v legislatíve, dôvod lepšej úhrady, nedostatočné, nepravidelné preškolenie PZS)

Nedostatky v kódovaní _2022_zdroj ZP

Kód PZS	159A	159X	159Z	Spolu	Podiel pozitívnych 159A	Podiel negatívnych 159Z
P93980020201	174	0	0	174	100%	0%
P49731020201	147	0	0	147	100%	0%
P60155020201	117	0	0	117	100%	0%
P58624020201	93	0	0	93	100%	0%
N91665020201	82	0	0	82	100%	0%
P51849020201	47	0	0	47	100%	0%
P42569020201	44	0	0	44	100%	0%
P96519020201	42	0	0	42	100%	0%
P11965020202	40	0	0	40	100%	0%
N76214020201	36	0	0	36	100%	0%
P35884020201	35	0	0	35	100%	0%
N75019020201	29	0	0	29	100%	0%
N96777020201	26	0	0	26	100%	0%
P84023020251	23	0	0	23	100%	0%
P52596020201	23	0	0	23	100%	0%
N56920020201	18	0	0	18	100%	0%
P40707020201	13	0	0	13	100%	0%
N56827020201	13	0	0	13	100%	0%
P70232020201	10	0	0	10	100%	0%
P26889020201	7	0	0	7	100%	0%
P92968020201	79	0	1	80	99%	1%
N70835020202	16	0	1	17	94%	6%
P86390020201	14	0	1	15	93%	7%

Nedostatky v kódovaní_2022_zdroj ZP

Kód PZS				Spolu	Podiel	Podiel
	159A	159X	159Z		pozitívnych	negatívnych
	159A	159X	159Z	Spolu	159A	159Z
P26889020201	7	0	0	7	100%	0%
P49137020202	5	0	2	7	71%	29%
N30877020201	4	0	2	6	67%	33%
P27618020201	4	0	3	7	57%	43%
N51919020201	4	0	3	7	57%	43%
P68558020201	3	0	4	7	43%	57%
P34484020202	2	0	4	6	33%	67%
P36845020231	2	0	6	8	25%	75%
N21149020201	2	1	5	8	25%	63%
N57967020202	1	0	5	6	17%	83%
P21326020201	48	13	229	290	17%	79%
P46388020201	1	0	6	7	14%	86%
N86005020202	1	0	6	7	14%	86%
N32615020201	1	0	6	7	14%	86%
P37742020201	40	0	248	288	14%	86%
P70246020201	37	1	252	290	13%	87%
P86465020201	1	0	7	8	13%	88%
P45507020216	1	0	7	8	13%	88%
P36037020201	1	0	7	8	13%	88%
P89166020201	35	39	216	290	12%	74%
O60217020201	32	0	256	288	11%	89%
P82847020201	69	0	630	699	10%	90%
P65248020201	22	1	265	288	8%	92%
P28169020201	45	0	545	590	8%	92%

Nedostatky v kódovaní_2022_zdroj ZP

Kód PZS	159A	159X	159Z	Spolu	Podiel	
					pozitívnych 159A	negatívnych 159Z
P60780020202	75	110	363	548	14%	66%
P84715020214	34	193	170	397	9%	43%
P32562020201	24	120	163	307	8%	53%
P21998020201	2	147	8	157	1%	5%

Onkologický skríning na Slovensku z pohľadu IARC

(International Agency of research on Cancer)

Improving cancer care coordination and screening in Latvia and Slovakia (*ICCCS*) project

Projekt na zlepšenia koordinácie onkologickej starostlivosti a skríningu v Litve a na Slovensku

- dĺžka trvania **24 mesiacov** (2022-2024)
- **podrobný monitoring** 6 členným tímom odborníkov z IARC Lyon
- **5 osobných návštev** Slovenska (MZ SR, odborné pracoviská, NCZI, NOI, ZP,..)
- **on line komunikácia** na mesačnej báze
- **zber informácií** cez podrobné dotazníky ku všetkým skríningom
- priebežné plnenia úloh

Onkologický skríning na Slovensku z pohľadu IARC

(International Agency of research on Cancer)

Improving cancer care coordination and screening in Latvia and Slovakia (*ICCCS*)
project

Projekt na zlepšenia koordinácie onkologickej starostlivosti a skríningu v Litve na
Slovensku

Hlavné Ciele:

- implementovať strategický **plán pre zlepšenie kvality** skríningových programov
- zriadiť **informačný systém** na monitorovanie, hodnotenie a zlepšovanie skríningových programov
- pripraviť a implementovať adresnú **komunikačnú stratégiu**, ktorá pomôže zdvihnúť dôveru ku skríningovým programom

National action plan for the implementation of population-based cancer screening in Slovakia

NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN IMPLEMENTÁCIE POPULAČNÉHO SKRÍNINGU NA SLOVENSKU

1. Governance and legislation- **Riadenie a legislatíva**
2. Screening test and diagnosis, Guidelines and protocols- **Skríningový test a diagnostika, usmernenia a protokoly**
3. Organisation, funding and staff- **Organizácia, financovanie a personál**
4. Invitations and communication with the screening participants- **Pozvánky a komunikácia s účastníkmi skríningov**
5. **Data and IT system**
6. Quality assurance- **Zabezpečenie kvality**
7. Raising awareness- **Zvyšovanie povedomia**
8. Research- **Výskum**

I. Riadenie a legislatíva

Recommendation I.1 Posilniť štruktúru riadenia skríniového programu

Task I.1-4. Jasne definovať úlohy a legislatívne podporiť zodpovedné subjekty (MZ SR, NOI, NCZI, plánovať zriadenie Národného Onkologického Skríniového Centra)

Recommendation I.2 Rozšíriť sekciu skríniovu v Národnom onkologickom programe s jasným popisom riadenia, rozpočtom, legislatívnym rámcom

II. Skrínigový test a diagnostika, usmernenia a protokoly

Recommendation II.1 Nasledovať najaktuálnejšie EU guidelines založené na dôkazoch pre všetky skrínigové programy

Task II.1.1 Na základe EU guidelines upraviť slovenské skrínigové usmernenia* a dodržiavať ich na všetkých úrovniach (poskytovatelia, ZP, NCZI,...)

Task II.1.2 Pravidelne revidovať a aktualizovať slovenské usmernenia*, mať ich ako „živý dokument“ kvôli flexibilnejšej aktualizácii. (eliminovať rigídnoš zákona)

*ŠDTP, Metodické usmernenia uverejnené vo Vestník

III. Organizácia, financovanie a personál

Recommendation III.1 Pripraviť prehľadný **postup cesty pacienta** medzi rôznymi úrovňami starostlivosti s ohľadom na kontinuitu skríningu

Recommendation III.2 Zaviest' **pravidelné školenia a preškolenia**, organizovať **tréningové kurzy** pre poskytovateľov skrínigových služieb (expertní kolposkopisti, kolonoskopisti, rádiológovia s CPČ*, skrínigoví asistenti)

Recommendation III.3 Zabezpečiť **rozpočet na školenie** poskytovateľov skrínigových služieb a **na adekvátnu úhradu výkonov** súvisiacich so skrínigom

*Certifikovaná pracovná činnosť

International Agency
for Research on Cancer

IV. Pozvánky a komunikácia s účastníkmi skríningov

Recommendation IV.1 Posilniť a vylepšiť **pozývací systém**

Task IV.1.1 Preskúmať možnosti centralizovaného pozývania

Recommendation IV.2 Implementovať „**call-recall systém**“

Task IV.2.1 Pozývací systém by mal automaticky poselať **pripomienku** pre nezúčastnených

Task IV.2.2 Poskytnúť nástroje na väčšie **zapojenie- informovanosť VLD**

Recommendation IV.3 Pripraviť dokument o komunikácii s účastníkom skríningu

Task IV.3.1 Pripraviť písomný dokument, kde budú jasné inštrukcie ako **doručiť účastníkovi skríningu výsledok testu a v prípade pozitívneho výsledku mu zabezpečiť ďalšiu starostlivosť**

V. Data a IT system

Recommendation V.1. Zriadiť skríningový register, prepojiť ho s existujúcimi registrami a NIS a zabezpečiť tok dát od PZS do registra

Recommendation V.2 Zabezpečiť prepojenie a zdieľanie štruktúrovaných údajov na rôznych úrovniach (skríning, diagnostika, liečba)

Task V.2.1 Vytvoriť predlohy pre zapisovanie štruktúrovaných dát pre poskytovateľov skríningu (zjednodušenie zápisu)

Task V.2.2 Zabezpečiť prepojenie všetkých existujúcich informačných systémov.

Task V.2.3. Zabezpečiť poskytovanie dát pre tých stakeholderov, ktorí potrebujú prístup k dátam pre svoju činnosť – vyhodnocovanie, auditu apod.

Onkologický skríning na Slovensku z pohľadu IARC

(International Agency of research on Cancer)

Improving cancer care coordination and screening in Latvia and Slovakia (*ICCCS*)
project

Projekt na zlepšenia koordinácie onkologickej starostlivosti a skríningu v Litve na
Slovensku

Výsledok:

Národné authority a kľúčoví hráči sa zaviazujú:

- implementovať skríningové programy so **zárukou kvality**
- zriadiť **informačný systém**- skríningový register na monitorovanie, hodnotenie a zlepšovanie skríningových programov
- **cieľová skupina** ľudí bude **rozumieť a dôverovať** rozsahu a prínosu skríningových programov

Onkologický skríning na Slovensku z pohľadu IARC (International Agency of research on Cancer)

Významné prvé kroky k existencii onkologických skríningov na Slovensku boli uskutočnené ...

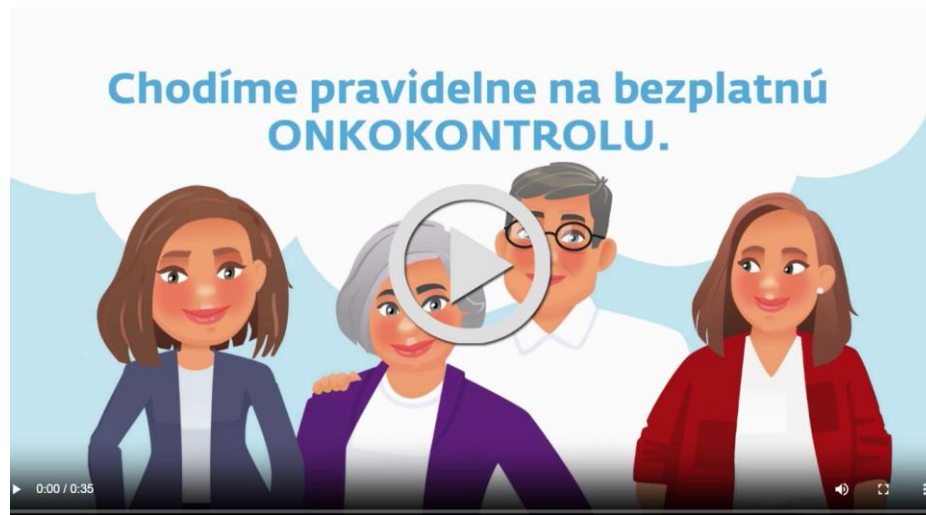

... ale zníženie výskytu a úmrtí na nádorové ochorenia a reálne nasledovanie NOP **musí byť prioritou každého ďalšieho vedenia MZ SR bez ohľadu na politické smerovanie...**

Kampaň ONKOKONTROLA

www.onkokontrola.sk

www.noisk.sk

ONKOKONTROLA prsníka

Ak ste žena vo veku 50 až 69 rokov, mali by ste sa viac zaujímať o skrúningovú mamografiu, pretože vám môže zachrániť život.

[chcem vedieť viac >>](#)

ONKOKONTROLA krčka maternice

Ak ste žena vo veku 23 rokov a viac, zvyknite si na pravidelné prehliadky u gynekológa. Môžu vám zachrániť život.

[chcem vedieť viac >>](#)

ONKOKONTROLA hrubého čreva

Ak ste vo veku od 50 do 75 rokov, mali by ste sa viac zaujímať o zdravie svojho čreva a konečníka.

[chcem vedieť viac >>](#)

Rýchle odkazy

[Ako sa objednať na vyšetrenie?](#)
[Kde vám urobia vyšetrenie?](#)
[Ako prebieha vyšetrenie?](#)

Rýchle odkazy

[Ako sa objednať na vyšetrenie?](#)
[Kde vám urobia vyšetrenie?](#)
[Ako prebieha vyšetrenie?](#)

Rýchle odkazy

[Ako sa objednať na vyšetrenie?](#)
[Kde vám urobia vyšetrenie?](#)
[Ako prebieha vyšetrenie?](#)

Chod'te na onkokontrolu **a zistite, či ste**

www.onkokontrola.sk

3 KONTROLY, ktoré vám môžu zachrániť život

	Skríning rakoviny krčka maternice	Skríning rakoviny prsníka	Skríning rakoviny hrubého čreva a konečníka
Veková skupina	Žena od 23 rokov	Žena 50 – 69 rokov	Žena a muž 50 – 75 rokov
Názov vyšetrenia	Cytologické vyšetrenie	Skríningová mamografia	Test na skryté krvácanie do stolice
Nárok na vyšetrenie	Prvé dva odbery raz ročne, ďalej každé tri roky	Každé 2 roky	Každé 2 roky
Na koho sa obrátiť?	Gynekológ/gynekologička	Gynekológ, všeobecný lekár pre dospelých, rádiológ	Všeobecný lekár pre dospelých, gastroenterológ

PREČO ÍŠŤ NA VYŠETRENIE?

Vyšetrenie znižuje úmrtnosť na rakovinu krčka maternice tým, že u žien bez príznakov zachytí včasné štádiá ochorenia, vrátane predrakovinových stavov. Skorým odhalením týchto stavov sa dá úplne predísť vzniku rakoviny krčka maternice.

Vyšetrenie znižuje úmrtnosť na rakovinu prsníka tým, že u žien bez príznakov zachytí včasné štádiá ochorenia. Pacientky s včasným štádiom rakoviny prsníka majú vysokú šancu na vyliečenie.

Test na skryté krvácanie do stolice zachytí včasné štádiá rakoviny hrubého čreva a konečníka vrátane predrakovinových stavov u mužov a žien bez príznakov ochorenia. Následne po pozitívnom teste absolvujete kolonoskopiu, ktorá vie zistiť a odstrániť rakovinotvorné polypy skôr, než sa zmenia na rakovinu, čím sa dá zachrániť život.

AKO PREBIEHA VYŠETRENIE?

Pri cytologickom vyšetrení vám pomocou špeciálnej odberovej kefy odobrá z vonkajšej a vnútornej časti krčka maternice vstupu pavučinových buniek. Tie potom pošlú do laboratória na vyhodnotenie.

Vyšetrenie prebieha krátkym stlačením prsníkov z niekoľkých uhlov, čo umožňuje lepšiu viditeľnosť. Röntgenovými žiareniami sa zosníma každý prsník z hornej a bočnej strany.

Test si robíte sami. Pomocou tyčinky si odoberte malú vzorku stolice do špeciálnej nádoby. Zatvorenú skúmavku odovzdáte všeobecnému lekárovi. V prípade pozitívneho testu sa vyšetrenie doplní kolonoskopiou – vyšetrením celého úseku hrubého čreva pomocou tenkej sondy.

Chod'te na onkokontrolu **a zistite, či ste**

www.onkokontrola.sk

www.onkokontrola.sk

Odborná verejnosť

Titulná stránka » Skrining » Odborná verejnosť

**Ďakujem NOI tímu,
všetkým spolupracovníkom a podporovateľom**

ĎAKUJEM ZA POZORNOSŤ